

Förordning om en gradvis start av driften av EU:s in- och utresesystem

Justitiedepartementet

Dokumentbeteckning

COM (2024)567 Celexnummer 52024PC0567

Förslag till EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDETS FÖRORDNING
om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i förordning
(EU) 2017/2226 och förordning (EU) 2016/399 vad gäller en
gradvis driftsstart av in-och utresesystemet

Sammanfattning

Kommissionens förslag innebär tillfälliga undantag från vissa av
bestämmelserna i förordningen om EU:s gemensamma in-och
utresesystem för elektronisk registrering av
tredjelandsmedborgare (EES-förordningen¹) från 2017 och EU:s
gränskodex². Syftet med undantagen är att möjliggöra ett mer

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2226 av den 30 november 2017 om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser, om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 767/2008 och (EU) nr 1077/2011.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 av den 9 mars 2016 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) (kodifiering).

flexibelt ikraftträdande, en så kallad gradvis start. Den föreslagna förordningen erbjuder flexibilitet för medlemsstaterna att genomföra systemet gradvis eller fullt ut från dag ett. Den gradvisa starten ska enligt förslaget pågå i 180 dagar. Regeringen anser att EES ska genomföras på ett rättssäkert och effektivt sätt så snart som möjligt, och under de förutsättningarna med minsta möjliga störning vid gränsövergångsställena. Regeringen vill verka för att biometri ska registreras i EES i största möjliga utsträckning under den gradvisa starten och att den inte blir längre än nödvändigt.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

EES (Entry Exit System) är EU:s gemensamma in- och utresesystem för elektronisk registrering av de tredjelandsmedborgare som passerar de yttre gränserna för kortare vistelser, eller som nekas inresa, och ska ersätta dagens fysiska stämpling av pass vid gränspassager. Systemet syftar till att förbättra och effektivisera in- och utresekontrollerna vid de yttre gränserna och till att bidra till bättre möjligheter att identifiera personer som inte uppfyller villkoren för inresa eller vistelse inom medlemsstaternas territorium. Systemet ska även kunna användas av de brottsbekämpande myndigheterna för att förstärka den inre säkerheten och kampen mot terrorism och andra grova brott. För mer bakgrund om EES-förordningen från 2017 se

faktrapromemoria 2015/16:FPM77- Förordning om inrättandet av ett in- och utresesystem (Smarta Gränser).

Enligt EES-förordningen ska systemet sättas i drift och börja användas av alla medlemsstater vid samma tidpunkt. Enligt förordningen ska alla medlemsstater deklarerat till kommissionen att de är redo att införa systemet, men alla medlemsstater har i nuläget inte kunnat göra detta. Trots ansträngningar från medlemsstaterna, EU:s byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa (eu-LISA) och kommissionen är det därför inte möjligt att lansera EES under fjärde kvartalet 2024 som planerat. Mot bakgrund av detta har kommissionen föreslagit en ny förordning som innebär tillfälliga undantag från vissa av bestämmelserna i EES-förordningen och EU:s gränskodex. Syftet med undantagen är att möjliggöra ett mer flexibelt ikraftträdande, en så kallad gradvis start.

Förslaget presenterades av kommissionen den 4 december 2024.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget syftar till att möjliggöra en gradvis start av EES. Den föreslagna förordningen erbjuder flexibilitet för medlemsstaterna att driftsätta systemet gradvis eller fullt ut från dag ett. Förslaget inkluderar också åtgärder för att hantera exceptionella omständigheter, som tekniska problem eller perioder med hög

trafik. Medlemsstaterna kan tillfälligt stoppa systemet under den gradvisa starten och en kort period därefter.

Förslaget består av 8 artiklar. Det gradvisa genomförandet (artikel 1, 2 och 4) beskriver att medlemsstaterna ska börja använda EES, med en initial registrering av minst 10% av de uppskattade gränspassagera och nå full registrering av alla individer i slutet av den gradvisa startperioden. Under de första 60 dagarna får medlemsstaterna använda EES utan att ta upp biometriska uppgifter. Neka inresa kommer att registreras vid de gränsövergångsställen där EES används. Den gradvisa starten av EES sträcker sig i 180 dagar från den dag då kommissionen i enlighet med artikel 66 (1) i EES-förordningen beslutar att EES ska träda i kraft, därefter ska EES tillämpas fullt ut.

Eu-LISA ska ta fram en utrullningsplan, som ska innehålla vägledning för medlemsstaternas användning av EES, inklusive kapacitetsbegränsningar för det centrala systemet.

Medlemsstaterna ska ta fram nationella utrullningsplaner och lämna månatliga framstegsrapporter till kommissionen och eu-LISA (artikel 3).

Förordningen innehåller även tillfälliga regler som avviker från EES-förordningen och EU:s gränskodex (artikel 5), bland annat att obligatorisk stämpling av resehandlingar för alla individer som

omfattas av EES kommer att kvarstå till slutet av den gradvisa startperioden.

Hur myndigheter ska beakta uppgifter registrerade i EES regleras i artikel 6. När uppehåll från användning av EES kan göras regleras i artikel 7, bland annat vid exceptionella fall av fel i EES centrala system, nationella system eller kommunikationsinfrastruktur, eller vid händelser som orsakar så omfattande trafik att väntetiderna vid gränserna blir allt för långa. Medlemsstaterna kan då besluta att inte registrera några uppgifter eller att inte registrera biometriska data. I artikel 8 regleras ikraftträdande och tillämpning av förslaget.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Riksdagen har redan antagit de lagändringar som krävs för att anpassa svensk rätt till EU:s nya in- och utresesystem.

Lagändringarna ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer (prop. 2021/22:81, bet. 2021/22: SfU14, rskr. 2021/22:195). Förslag på förordningsändringar lämnas i departementspromemorian Anpassning av svensk rätt till EU:s nya in- och utresesystem (Ds 2021:9). Promemorian har remitterats och förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Den nationella lagstiftningen utgör ett komplement till EES-förordningen och hänvisar till relevanta artiklar i EES-förordningen,

EU:s gränskodex och VIS-förordningen om bland annat kontroller som ska göras med hjälp av biometriska uppgifter.

Den föreslagna förordningen om tillfälliga undantag från EES-förordningen behöver analyseras i sin helhet. De redan antagna lagändringarna och de remitterade föreslagen om förordningsändringar är framtagna utifrån att systemet ska driftsättas fullt ut från start. Det kan inte uteslutas att anpassningar behöver göras i nationell rätt.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Av förslaget framgår att det inte har några konsekvenser för EU-budgeten.

Förutsatt att Sverige inte behöver bygga om etablerad EES-infrastruktur nationellt bör inga nya budgetära konsekvenser uppstå. Kommissionen har meddelat att eventuella kostnader för medlemsstaterna med anledning av den gradvisa starten kan finansieras via nationella program i EU:s instrument för gränsförvaltning och viseringspolitik (BMVI).

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att EES ska genomföras på ett rättssäkert och effektivt sätt så snart som möjligt, och under de förutsättningarna med minsta möjliga störning vid gränsövergångsställena.

Regeringen vill verka för att biometri ska registreras i EES i största möjliga utsträckning under den gradvisa starten och att den inte blir längre än nödvändigt.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Flera medlemsstater välkomnar förslaget.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets ståndpunkt är ännu inte känd.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Inget remissförfarande har inletts.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden anges vara artikel 77 (2) (b) och (d) och artikel 87 (2) (a) och artikel 77 (2) (b) och (e) i EUF-fördraget. Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Syftet med den föreslagna förordningen är enligt kommissionen att möjliggöra genomförandet av reglerna i EES-förordningen. En gradvis start av driften av ett gemensamt informationssystem med harmoniserade regler och tidslinjer kan inte uppnås tillräckligt av medlemsstaterna på egen hand. EU-åtgärder behövs därför för att säkerställa en gradvis start av EES-driften. Enligt kommissionen

följer förslaget proportionalitetsprincipen enligt artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen, eftersom det inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de uppsatta målen. Regeringen delar den bedömningen.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionen har uttalat att ambitionen är att förordningen ska vara färdigförhandlad med Europaparlamentet till april 2025.

4.2 Fackuttryck och termer

EES/In- och utresesystemet: EU:s gemensamma in- och utresesystem

EES-förordningen/In- och utreseförordningen: Förordning (EU) 2017/2226

EU:s gränskodex: Förordning (EU) 2016/399

VIS-förordningen: Förordning (EG) nr 767/2008